

Kirkko Helsingissä -strategian hyväksyminen

Yhteinen kirkkovaltuusto 25.01.2024 § 5
392/00.01.02/2022

Päätösehdotus

Yhteinen kirkkovaltuusto päättää, että:

1) se hyväksyy Kirkko Helsingissä -strategian, jonka mukaan,

a) strategian visio on: Kasvava kristillinen helsinkiläinen yhteisö olla, tulla ja toimia,

b) neljä strategista valintaa ovat:

- Toimimme monikielisenä hengellisenä yhteisönä,
- Olemme merkityksellinen nuorille aikuisille,
- Vahvistamme hyvän tekemisen verkostoja,
- Rakennamme toivon teoilla parempaa huomista.

c) näkemys maailmasta ja kirkon missiosta, vision kuvaus sekä valintoihin liittyvät tavoitteet ja mittarit oheisen liitteen mukaan,

2) strategia on voimassa vuodet 2024 – 27.

3) strategian tavoitteita edistetään toimenpiteillä koko Kirkko Helsingissä, sisältäen kaikki seurakunnat ja yhteiset palvelut,

4) strategisista toimenpiteistä päätetään osana vuosittaista toiminta- ja taloussuunnittelua,

5) strategian edistymistä arvioidaan strategian mittareilla vuosittain,

6) strategiaa on mahdollista tarkentaa strategiakauden aikana.

Käsittely

Yhteisen kirkkoneuvoston varapuheenjohtaja Riitta Asikanius, yhteisen kirkkoneuvoston jäsen Liisa-Maria Voipio-Pulkki, seurakuntayhtymän johtaja Juha Rintamäki, projektipäällikkö Eeva Salonen sekä pastori Lasse Mäki esittelivät asiaa.

Käsittelyn aikana käytettiin 11 puheenvuoroa.

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Päätöshistoria

Yhteinen kirkkoneuvosto 11.01.2024 § 9

Esittelijä Seurakuntayhtymän johtaja Rintamäki Juha

Päätösehdotus

Yhteinen kirkkoneuvosto päättää

1) osaltaan hyväksyä Kirkko Helsingissä -strategian.

Yhteinen kirkkoneuvosto päättää esittää yhteiselle kirkkovaltuustolle

2) hyväksyä Kirkko Helsingissä -strategian, jonka mukaan,

3) Kirkko Helsingissä -strategian visio on: Kasvava kristillinen yhteisö helsinkiläisille olla, tulla ja toimia,

4) Kirkko Helsingissä -strategian valintoja ovat:

Valinta 1: Toimimme monikielisenä hengellisenä yhteisönä,

Valinta 2: Olemme merkityksellinen nuorille aikuisille,

Valinta 3: Rakennamme hyvän tekemisen verkostoja,

Valinta 4: Teemme toivon tekoja,

5) Kirkko Helsingissä -strategian vision kuvaus sekä valintoihin liittyvät tavoitteet ja mittarit oheisen liitteen mukaan,

6) Kirkko Helsingissä -strategia on voimassa vuodet 2024 - 27,

7) sen tavoitteita edistetään toimenpiteillä kaikissa seurakunnissa ja yhteisissä palveluissa,

8) strategisista toimenpiteistä päätetään osana vuosittaista toiminta- ja taloussuunnittelua,

9) Kirkko Helsingissä -strategiaa on mahdollista tarkentaa strategiakauden aikana

Käsittely

Seurakuntayhtymän johtaja Juha Rintamäki ja projektipäällikkö Eeva Salonen selostivat asiaa.

Käsittelyn aikana käytettiin 32 puheenvuoroa.

Päätös

Keskustelun jälkeen esittelijä veti asian pois esityslistalta. Asia tuodaan päätettäväksi yhteisen kirkkoneuvoston ylimääräiseen kokoukseen 17.1.2024.

Yhteinen kirkkoneuvosto 17.01.2024 § 32
392/00.01.02/2022

Esittelijä Seurakuntayhtymän johtaja Juha Rintamäki

Päätösehdotus

Yhteinen kirkkoneuvosto päättää

!) osaltaan hyväksyä Kirkko Helsingissä -strategian.

Yhteinen kirkkoneuvosto päättää esittää yhteiselle kirkkovaltuustolle, että se päättää, että:

2) se hyväksyy Kirkko Helsingissä -strategian, jonka mukaan,

a) strategian visio on: Kasvava kristillinen helsinkiläinen yhteisö olla, tulla ja toimia,

b) neljä strategista valintaa ovat:

- Toimimme monikielisenä hengellisenä yhteisönä,
- Olemme merkityksellinen nuorille aikuisille,
- Vahvistamme hyvän tekemisen verkostoja,
- Rakennamme toivon teoilla parempaa huomista.

c) näkemys maailmasta ja kirkon missiosta, vision kuvaus sekä valintoihin liittyvät tavoitteet ja mittarit oheisen liitteen mukaan,

3) strategia on voimassa vuodet 2024 – 27.

4) strategian tavoitteita edistetään toimenpiteillä koko Kirkko Helsingissä, sisältäen kaikki seurakunnat ja yhteiset palvelut,

5) strategisista toimenpiteistä päätetään osana vuosittaista toiminta- ja taloussuunnittelua,

6) strategian edistymistä arvioidaan strategian mittareilla vuosittain,

7) strategiaa on mahdollista tarkentaa strategiakauden aikana.

Käsittely

Käsittelyn aikana käytettiin 14 puheenvuoroa.

Keskustelun aikana sovittiin yksimielisesti yhteiselle kirkkovaltuustolle lähetettävien strategiadiojen ja strategiategstin lopullisista sanamuodoista. Viimeistellyt asiakirjat lisätään pöytäkirjan liitteisiin.

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Selostus

Helsingin seurakuntayhtymässä on ollut käytössä jatkuvan strategian tekemisen prosessi, joka oli hyväksytty joulukuussa 2018 yhteisessä kirkkovaltuustossa. Voimassa oleva Kirkko Helsingissä -strategia on hyväksytty joulukuussa 2021 yhteisessä kirkkovaltuustossa.

Yhteinen kirkkovaltuusto päätti kokouksessaan 15.6.2023 §57 muuttaa ja uudistaa Kirkko Helsingissä strategiaprosessin, joka toteutetaan dialogissa Suomen ev.-lut. kirkon ja seurakuntien omien strategioiden ja strategiaprosessien kanssa. Yhteinen Kirkko Helsingissä -strategia koskee sekä seurakuntia että yhteisiä palveluita. Dialogin tavoitteena on tarjota työntekijöille ja luottamushenkilöille mahdollisuuksia kommentoida strategian sisältöjä ja hyödyntää omaa asiantuntemustaan strategian työstämisessä. Valtuuston päätöksen mukaan uudesta Kirkko Helsingissä -strategiasta päätetään noin puolen vuoden osallistavan ja dialogisen strategiaprosessin päätteeksi vuodenvaihteessa 2023–24.

Kirkko Helsingissä 2030 -strategia vastaa kysymykseen ”miksi”. Se liittyy organisaation johtamiseen, yhteisen tavoitteen selkiyttämiseen ja sen yhteiseen työstämiseen. Tulevaisuuden suunta syntyy seurakuntien, yhteisten palveluiden ja luottamuselinten yhteistyöllä. Yhteistä Kirkko Helsingissä -strategiaa tarvitaan koko Helsinkiä koskeviin valintoihin ja toimenpiteisiin. Se on yhdistävä strategia 19 seurakunnalle ja yhteisille palveluille. Seurakuntien omat strategiat vievät maalin lähemmäs arkea ja tarkentavat toiminnan painotuksia paikallisella tasolla. Yhteinen Kirkko Helsingissä -strategia ja seurakuntien strategiat ovat samaan aikaan voimassa, ja niiden päivityksessä on mahdollista hyödyntää samoja aineistoja.

Kirkko Helsingissä -strategia perustuu dialogiin

Yhteisen strategian päämääränä on sanoittaa yhteistä tulevaisuusnäkyä, millainen tulevaisuuden halutaan olevan. Strategiaprosessin ytimenä on neljän vuoden kausi, jonka aikana strategiaa arvioidaan jatkuvasti strategian mittareiden mukaan. Strategian mittareista päätetään strategiasta päättämisen yhteydessä. Kahden vuoden kohdalla tehdään laajempi tarkastelu, jolloin on mahdollisuus suunnanmuutokseen. Strategiaprosessin aikataulu sovitetaan yhteen toiminnan, talouden ja osaamisen johtamisen suunnittelun ja seurannan kanssa.

Tavoitteena on, että tulevaisuutta suunnitellaan Helsingin seurakuntayhtymässä yhdessä seurakuntien ja yhteisten palveluiden kesken. Kirkko Helsingissä -strategia on jatkuvassa dialogissa seurakuntien strategioiden ja Suomen evankelis-luterilaisen kirkon strategioiden kanssa. Strategiaprosessin jatkona toiminta- ja taloussuunnittelun prosessissa tuotetaan yhteisille palveluille Kirkko Helsingissä -strategiasta johdetut toimenpidelinjaukset.

Vuoden 2024 aikana yhteinen kirkkovaltuusto päättää Kirkko Helsingissä -strategian pohjalta talouden, kiinteistöjen, henkilöstösuunnittelun ja yhteisten palveluiden sekä seurakuntien työnjaon ohjaavista periaatteista.

Pyrkimyksenä strategiaprosessissa on jatkuvan dialogin eli vuoropuhelun mahdollistaminen. Jatkuvasta viestinnästä pidetään huolta mm. erilaisten uutiskirjeiden, infojen ja sisäisen uutisoinnin välityksellä. Välineinä käytetään olemassa olevia organisaation käyttämiä toimintatapoja: esimerkiksi johdon infot, projektikatsaukset, johtajan kirje, uutiskirjeet työntekijöille ja luottamushenkilöille, Sinfo ja luottamushenkilöiden Teams sekä henkilöstölle suunnatut Tilannehuoneet. Strategiamateriaaleja toimitetaan työntekijöiden ja luottamushenkilöiden tutustuttavaksi heti niiden valmistuttua intranet Sinfon ja luottamushenkilöiden Teams-kanavan välityksellä, joissa kummassakin on Kirkko Helsingissä -strategiasivusto.

Kirkko Helsingissä -strategia: keskeiset havainnot toimintaympäristöstä ja kirkon missiosta

Kirkko Helsingissä -strategia sijoittuu väkimäärältään kasvavaan kaupunkiympäristöön, jossa arvojen ja maailmankatsomusten moninaisuus on arkipäivää. Ihmisten hengellisyys ja kuuluminen uskonnollisiin yhteisöihin on murroksessa: vaikutteita omaksutaan useista eri uskontoperinteistä, ja henkilökohtainen merkityksellisyys, kokemuksellisuus ja auttaminen korostuvat etenkin nuorempien sukupolvien hengellisessä ja henkisessä elämässä. Yhteisöihin liittyminen ja kiinnittyminen koetaan yhä tietoisemmiksi valinnoiksi samalla kun yksilöllisyyttä ja tasa-arvoa korostava arvomuutos heijastuu ihmisten odotuksiin uskonnollisten yhteisöjen toiminnasta ja arvomaailmasta.

Suomen evankelis-luterilaiselle kirkolle uskonnollisuuden muutos asettaa tarpeita löytää kristinuskon sanomasta ja perinteestä sisältöjä, joilla on luonteva kosketuspinta tämän ajan kysymyksiin ja ihmisten hengellisiin tarpeisiin. Strategian perustana on yhtäältä kirkon jatkuva missio tukea ja rohkaista ihmisiä elämään armollisen Jumalan yhteydessä, toisaalta pyrkimys kulkea tarvelähtöisesti ihmisten rinnalla läpi elämän ja tehdä hyvää lähimmäisenrakkauden ehdoilla. Uskomme, että kirkolla on sanomansa, osaamisensa ja verkostojensa kautta ainutlaatuinen asema rakentaa parempaa ja oikeudenmukaisempaa kaupunkia. Vahvistamme kristinuskon merkitystä elämän voimavarana ja tarjoamme ihmisille armollisen ja suoritusvapaan ympäristön hengelliseen etsintäänsä.

Kriisit ja konfliktit Suomessa ja maailmalla haastavat ihmisten käsityksiä tulevaisuudesta samalla kun yhteisöiltä odotetaan vastuullista ja läpinäkyvää toimintaa. Yhteiskunnalliseen eriarvoistumiseen, syrjäytymiseen ja mielenterveysongelmiin puuttuminen vaatii eri sektorien yhteistyötä samalla kun julkisyhteisöillä on keskeinen asema edistää ekologista, sosiaalista ja hallinnollista

vastuullisuutta. Kestävän kehityksen tavoitteiden ja vastuullisuuden odotetaan näkyvän yhä vahvemmin yhteisöjen kaikessa toiminnassa. Nopeasti kehittyvä teknologia synnyttää jatkuvasti uusia ja mukautuvampia palveluita ja vaikuttaa ihmisten odotuksiin organisaatioiden tavoitavuudesta ja saavutettavuudesta.

Uskomme, että muuttuvassa maailmassa on yhä enemmän tarvetta sovinnon rakentamiselle sekä vuoropuhelulle etiikasta ja arvoista. Haluamme olla näkyvä yhteiskunnallisen arvokeskustelun osallistuja, joka edistää eri tavoin sovintoa sekä myönteistä uskonnonvapautta. Kristillinen ihmiskuva ja maailmankatsomus kutsuvat meidät puolustamaan tasa-arvoa, yhdenvertaisuutta ja oikeudenmukaisuutta kaikkien ihmisten elämässä. Meille on tärkeää tarjota mahdollisuus erilaisten yhteisöjen muodostumiselle, jossa jokainen voi kokea tulevaisuutta kohdatuksi turvallisesti ja syrjimättömästi ja rakentaa omaa suhdettaan Jumalaan.

Kirkon työn yhteiskunnallisen vaikuttavuuden tavoitteena on myönteinen muutos ihmisten ja yhteisöjen elämässä. Kirkko Helsingissä ei tee tätä työtä yksin, vaan yhä vahvemmin yhdessä seurakuntalaisten ja erilaisten yhteistyökumppanien kanssa. Vaikuttavuuteen sisältyvät keskeisesti periaatteet tiedolla johtamisesta ja juurisyiden tunnistamisesta sekä kyky tunnistaa omat ja toisten vahvuudet ja erityisosaaminen. Kumppanuudet tarjoavat myös mahdollisuuksia molemminpuoliseen oppimiseen ja kokeilevaan työn kehittämiseen.

Strategian vaiheet

Strategiaa muodostetaan neljässä vaiheessa: ymmärrys, näkemys, valinnat ja toteutus. Ymmärrys-vaiheessa keskityttiin toimintaympäristön tilannekuvaan ja analyysiin. Näkemys-vaiheessa keskityttiin tulevaisuuskenaarioihin ja vision valmisteluun: millaiseen tulevaisuuteen ohjataan Kirkkoa Helsingissä? Valinnat-vaiheessa on tarkoitus tehdä valinnat, joiden pohjalta nähdään, miten toivottuun tulevaisuuteen päästään. Tässä vaiheessa tehdään päätökset strategiasta. Toteutus-vaiheessa tehdyt valinnat toteutetaan ja niiden toteutumista arvioidaan. Arviointi toteutetaan strategiapäätöksiin liittyvien mittarien avulla. Ymmärrys-, näkemys- ja valinnat-vaiheiden sisältö kuvataan alla tarkemmin. Toteutus-vaihe kuvataan strategian toimeenpano- ja seurantamallista kertovassa osiossa.

Ymmärrys

Ymmärrys-vaihe aloitettiin touko–kesäkuussa ennakoiden yhteisen kirkkovaltuuston 15.6. päätöksentekoa jo yhteisen kirkkoneuvoston toukokuun päätöksenteon pohjalta. Toukokuussa aihetta pohjustettiin kirkkoherrojen seminaarissa 15.5., yhteisen kirkkoneuvoston iltakoulussa 31.5. sekä luottamushenkilöiden kesätaapaamisessa 8.6.

Ymmärrys-vaiheeseen sisältyi toimintaympäristöanalyysin laadinta sekä sen kommentointi Howspace-alustalla kesän aikana. Kommentointi oli mahdollista kaikille seurakuntaneuvostojen jäsenille, yhteiselle kirkkovaltuustolle ja kirkkoneuvostolle, kirkkoherroille sekä yhtymän johtajille ja päälliköille. Toimintaympäristöanalyysi pohjautuu ajankohtaiseen yhteiskunnalliseen tietoon, monipuoliseen tilastotietoon sekä erilaisiin kirkosta ja uskonnollisuudesta tehtyihin tutkimuksiin ja selvityksiin.

Yhteinen kirkkoneuvosto käsitteli ja kommentoi toimintaympäristöanalyysia kokouksessaan 17.8.2023. Se toimitettiin täydennettynä yhteisen kirkkovaltuuston jäsenille 31.8. iltakoululaaineistona. Toimintaympäristöanalyysin johtopäätökset jaoteltiin PESTELEC-analyysin pohjalta neljään teemaan: 1. toiminnan perusta ja mahdollistajat, 2. yhteiskunnan ilmiöt, 3. ihmisten suhde kirkkoon sekä 4. kirkon rooli ja toiminta.

Näkemys

Näkemysvaihetta pohjustettiin yhteisen kirkkovaltuuston iltakoulussa 31.8., johon myös kirkkoherrat olivat kutsutut. Sen osallistajat vastasivat kysymykseen: miltä menestys näyttää Kirkon Helsingissä kannalta. Sama kysymys esitettiin henkilöstölle. Menestys-koonnin pohjalta nousi esille seitsemän näkökulmaa: 1. kasvu ja yhteisöllisyys, 2. arvojenmukaisuus, 3. sosiaalinen oikeudenmukaisuus, 4. laaja jäsenten kirjo, 5. myönteinen mielikuva kirkosta, 6. jäsenlähtöisyys sekä 7. luottamus ja toivo.

Varsinaiseen näkemysvaiheeseen siirryttiin yhteisen kirkkoneuvoston strategiaseminaarin myötä 1.–2.9. Siellä yhteinen kirkkoneuvosto syvensi skenaarioita yhteisessä työskentelyssä yhteisten palveluiden johdon kanssa. Skenaarioita tehtiin neljä: plaanaava, navigoiva, ajelehtiva ja uppoava skenaario. Plaanaavassa skenaariossa kirkko on kasvava ja ihmisiä osallistava, se vastaa helsinkiläisten tarpeisiin ja toimii aloitteellisesti yhteiskunnassa. Navigoivassa skenaariossa kirkko on jäsenmäärältään vakiintuva, se sopeuttaa toimintaansa kestäväälle pohjalle ja tavoittaa keskeiset kohderyhmänsä. Ajelehtivan skenaarion kirkko on nykytilanteeseen tyytyvä. Sillä ei ole yhtenäistä tulevaisuuden suuntaa tai kehittämisen päämäärää eikä se tee aktiivisesti valintoja. Uppoavassa skenaariossa kirkon jäsenmäärä laskee ja kirkko suuntaa toimintaansa suppeamman jäsenkunnan realiteetteihin. Skenaarioissa käytettiin viittä näkökulmaa: kirkon olemus Helsingissä, kirkko ja yhteiskunta, taloudellinen tilanne, kirkon henkilöstö ja kiinteistötilanne. Skenaarioita on käytetty pohjamateriaalina ja silmälaseina strategisen suunnan tarkastelussa.

Näkemys-vaiheeseen liittyi yhteisen kirkkoneuvoston ja kirkkoherrojen yhteinen iltakoulu 28.9. Siellä työstettiin strategian kannalta keskeisiä oletuksia eli näkemyksiä tulevaisuudesta sekä valintakriteerejä, joita vasten strategian valintoja myöhemmin peilattiin. Työskentely jatkui Howspace-alustalla.

Yhteinen kirkkoneuvosto toimitti tulevaisuusskenaariot ja muuta strategiamateriaalia seurakuntaneuvostoille ja työntekijäkokouksille kokouksestaan 14.9. Osallistumistapojen suunnittelussa otettiin huomioon toiveet työntekijöiden osallistumisen keveydestä ja joustavuudesta sekä seurakuntaneuvoston osallistumisen ajoittumisesta lokakuulle. Seurakuntaneuvostojen osallistumistapa on rakennettu luottamushenkilöiltä saatujen toiveiden ja näkökulmien pohjalta. Osallistumistapa on seurakuntaneuvostojen kokouksessa käytävä keskustelu, jonka tulokset raportoidaan yhteiselle kirkkoneuvostolle. Seurakunta voi toteuttaa osallistumisensa toivomallaan tavalla: seurakunnan itsensä vetämänä, yhteisten palveluiden tuella tai yhteisten palveluiden vetämänä.

Sekä seurakuntaneuvostojen että työntekijäkokousten tehtävänä oli tunnistaa oheismateriaalin, seurakunnan strategian ja osallistujien oman asiantuntemuksen pohjalta keskeiset asiat, joista tulisi linjata yhteisessä Kirkko Helsingissä -strategiassa.

Kysymykset:

1. Mitkä ovat 1–3 keskeisintä asiaa, jotka vaikuttavat kaikkien Helsingin seurakuntien tulevaisuuteen?
2. Miksi juuri nämä asiat ovat mielestänne keskeisimmät?
3. (BONUS: Millaisin toimenpitein asioihin olisi mahdollista vaikuttaa?)

Vastaukset kerättiin Webropol-kyselyn avulla eli käsittely oli perinteistä lausuntokierrosta kevyempi.

Tukena työntekijäkokousten pohdintaan oli mahdollista käyttää Topaasia-peliä, johon oli räätälöity toimintaympäristöanalyysin ja muun strategiamateriaalin pohjalta Kirkko Helsingissä -strategiaa käsittelevä dialogipeli suomeksi ja ruotsiksi. Dialogipeliä käyttivät kaikki yhteisten palveluiden osastot erilaisissa tiimikokoonpanoissa sekä viisi seurakuntaa. Topaasia-pelejä pelattiin yhteensä 41. Pelinvetäjinä toimi yli 20 lähijohtajaa ja työntekijää. Topaasia-peleissä keskeisimmiksi näkökulmiksi nousivat auttamistyö, tarvelähtöisyys, arvojen

eriytyminen, syrjäytyminen sekä henkilökohtainen side. Pelatuimmat kortit olivat kirkkoon kuulumisen, yhdenvertaisuus ja tasa-arvo, arvojen eriytyminen sekä syrjäytyminen. Kirkkoon kuulumisen -kortti pelattiin 39 kertaa, se nousi harvoin pelatuimmaksi kortiksi. Usein peleissä korostettiin lopulta sisältöasioita ja nähtiin kirkkoon kuulumisen seuraavan niihin sitoutumisesta.

Seurakuntaneuvostoja pyydettiin käsittelemään asia kokouksessaan. Niille annettiin mahdollisuus toteuttaa strategiatyöskentely joko omin voimin tai yhteisten palveluiden tukemana. Kaikki seurakuntaneuvostot toteuttivat työskentelyn ja raportoivat keskeiset strategiset asiat. Yhdeksän niistä toteutti työskentelyn omin voimin, kymmenen seurakuntaneuvostoa yhteisten palveluiden tukemana. Näissä käsittelyissä käytettiin tukena Topaasia-pelin korttien pohjalta tehtyä strategisia asioita tukevaa Mentimeter-työskentelyä. 16 seurakunnan ja kaikkien yhteisten palveluiden työntekijäkokoukset vastasivat keskeisten strategia-aiheiden kyselyyn yhteiselle kirkkoneuvostolle.

Keskeisiksi esille nousseiksi teemoiksi nousivat: merkityksellisyys ja jäsenyys, lähimmäisenrakkaus ja auttamistyö, hengellisyys ja usko, talous ja tilat sekä arvot ja dialogi. Jäsenyys ja merkityksellisyys, hengellisyys ja usko sekä talous ja tilat nousivat esille sekä seurakuntaneuvostoissa että seurakuntien ja yhteisten palveluiden työntekijäkokouksissa. Lähimmäisenrakkaus ja auttamistyö, osallisuus sekä arvot ja dialogi nousivat esille seurakuntaneuvostoissa ja seurakuntien työntekijäkokouksissa. Yhteisten palveluiden työntekijäkokoukset nostivat esille myös näkökulman helsinkiläisestä kirkosta. Tuloksia peilattiin helsinkiläisille vuonna 2022 tehtyjen 1372 haastattelun tuloksiin. Tuolloin haastattelijoina olivat työntekijät ja luottamushenkilöt. Haastatteluissa näkyi auttamistyön rooliin rinnastettava avun ja tuen toive vahvasti. Huomiota kiinnitti myös haastateltujen mielikuva Helsingin seurakunnista, joka on vahvimmin etäinen. Skenaarioihin tarkasteltuna seurakuntaneuvostojen ja työntekijöiden vastaukset painottivat kirkon yhteiskunnallisen ja hengellisen olemuksen yhteensovittamista sekä toiminnan jäsenlähtöisyyttä ja moninaisuutta. Talous-, henkilöstö- ja kiinteistökielityksiä pidettiin tärkeinä, mutta niistä puhuttiin hyvin yleisellä tasolla.

Näkemysvaiheen sisällöistä tuotettiin pohja-aineistot yhteiselle kirkkoneuvostolle 2.11. sekä sitä kautta myös Tulevaisuuspäivään 11.11. Aineistot toimitettiin tutustuttavaksi Howspace-alustalle Tulevaisuuspäivän osallistujille jo ennen päivää. Tulevaisuuspäivään kutsuttiin kaikki luottamushenkilöt seurakuntaneuvostoista ja yhteisistä luottamuselimistä, kirkkoherrat sekä yhteisten palveluiden johtajat ja päälliköt. Päivään ilmoittautui 125 ja osallistui lopulta 114 osallistujaa. Päivän mahdollisti 16 fasilitoijaa ja teknistä henkilöä. Luottamushenkilöitä osallistui 89, työntekijöitä 25. Virtuaalisesti osallistujia oli 49, paikan päällä 65. Seurakuntaneuvostojen jäseniä osallistui 82, yhteisten luottamuselinten jäseniä 44, kirkkoherroja 15 ja yhtymän johtajia ja päälliköitä 10. Jokaisesta seurakunnasta oli vähintään kaksi, parhaimmillaan 8 osallistujaa, myös kaikista yhteisistä palveluista oli osallistujia.

Tulevaisuuspäivässä työstettiin aiempien aineistojen pohjalta strategiset olettamukset – valinnat -pareja. Strategisilla olettamuksilla tarkoitetaan toimintaympäristöön vaikuttavia tekijöitä ja tulkintoja, joiden pohjalta strategian valinnat tehdään. Tunnistamalla ja tiedostamalla valintoihin liittyvät olettamukset parannetaan strategian luotettavuutta, vähennetään tulkinnanvaraisuutta ja ymmärretään paremmin asioiden välisiä riippuvuuksia. Strategisia olettamuksia työstettiin aineistojen tuottamista viidestä näkökulmasta: hengellisyys ja usko, jäsenyys, merkityksellisyys ja osallisuus, lähimmäisenrakkaus ja auttamistyö, talous ja tilat sekä yhteiskunta, arvot ja dialogi. Tämän lisäksi oli tarjolla ns. villi kortti eli jotakin, jota ei ollut vielä noussut esille.

Keskeisinä nousivat esille seuraavat olettamukset: 1. ihmiset etsivät hengellisistä yhteisöistä elämäänsä suoritusvapaata aluetta ja armollisuutta, 2. ihmisten tarpeiden kuunteleminen ja niihin reagoiminen on edellytys kirkon jäsenmäärän kasvulle, 3. enemmistö kirkon jäsenistä odottaa tulevaisuutta kohdatuksi henkilökohtaisesti kirkon

toiminnassa, 4. kirkon auttamistyön rooli kasvaa yhteiskunnan arvojen koventuessa, 5. aktiivinen viestintä kirkon auttamistyöstä lisää helsinkiläisten kiinnostusta kirkkoa kohtaan, 6. talouden sopeuttamistoimet ovat välttämättömiä Kirkolle Helsingissä, 7. seurakuntayhtymän tukipalvelujen kehittäminen ja tehostaminen on tärkeää seurakuntien toimintaedellytysten kannalta, 8. yhteiskunnallisen vastakkainasettelun kasvaessa ihmiset odottavat kirkolta arvojohtajuutta, 9. kirkon suhtautuminen vähemmistöjen asemaan vaikuttaa merkittävästi kirkkoon kuulumiseen.

Tulevaisuuspäivän osallistuvat ottivat lisäksi kantaa strategian visioon kuvailemalla, millainen heidän mielestään on Kirkko Helsingissä vuonna 2030. Tulevaisuuspäivän osallistujien vastauksia saatiin 82. Niissä puhuttiin erityisesti avoimuudesta, yhteisöstä, hengellisyydestä, kohtaamisista, arvoista, yhdenvertaisuudesta sekä rakkaudesta ja lähimmäisenrakkaudesta. Myös työntekijöille tarjottiin Mentimeter-kyselyn avulla mahdollisuus ottaa kantaa strategian visioon. Heiltä saatiin vain vähän vastauksia.

Valinnat

Valinnat-vaiheeseen siirryttiin Tulevaisuuspäivän myötä. Seuraava työskentely aiheella oli yhteisen kirkkoneuvoston ja kirkkoherrojen yhteinen iltakoulu 30.11. Siellä työstettiin strategian valintojen määrittelyjä eli strategian painopisteitä. Valinta pitää sisällään selvästi määritellyn tavoitteen sekä mittarit, joilla tavoitteen saavuttamista voidaan todentaa. Tavoite ja mittarit ovat kytköksissä taustalla vaikuttaviin olettamuksiin, jotka perustelevat tavoitteen relevanssin ja paikkansapitävyyden. Iltakoulussa keskityttiin strategian määrittämien muutosten määrittelyyn suhteessa tavoiteltuun vaikutukseen helsinkiläisten elämässä. Taustalla oli aiempien työskentelyjen pohjalta kuvattu näkemys maailmasta sekä ihmisten ja yhteisöjen tarpeista sekä näkökulmat resursseihin ja kyvykkyyksiin, joita strategisen valinnan toteuttaminen vaatii. Työskentely jäsennettiin kuuteen teemaan aiempien vaiheiden pohjalta. Nämä teemat olivat: 1. hengellisyys / henkisyys, 2. vastuullisuus / kestävyys / eettisyys, 3. verkostomaisuus / kumppanuudet / ekosysteemi, 4. tasa-arvo / yhdenvertaisuus / oikeudenmukaisuus, 5. tulevaisuustoivo / lähimmäisenrakkaus sekä 6. näkyvyys / vaikuttavuus / markkinointi.

Työskentelyn pohjalta keskeisiksi näkökulmiksi muovautuivat läpileikkaavat viisi valintakokonaisuutta: 1. hengellisyyden kokonaisvaltainen vaaliminen toiminnan ytimessä, 2. integroiminen siloutumisen sijaan, 3. monikäyttöisyyden ja verkostoitumisen korostaminen toimintaotteessa, 4. Kirkko Helsingissä rakentaminen turvallisesti sovinnon tilaksi kaikille sekä 5. yhteiskunnallisesti näkyvä arvojohtajuus.

Ensimmäinen versio Kirkko Helsingissä -strategiasta esiteltiin yhteiselle kirkkovaltuustolle 14.12.23 kokouksessa. Käydyn keskustelun pohjalta strategian sisältö tarkentui strategiseksi päämääräksi sekä neljäksi valinnaksi. Nämä esiteltiin Howspace-alustalla yhteiselle kirkkovaltuustolle, yhteiselle kirkkoneuvostolle, kirkkoherroille sekä yhteisten palveluiden johtajille. Howspace-alustalla kommentointiaikaa oli 15.12.23 - 4.1.24.

Kommentointimahdollisuuteen tarttui noin puolet kohderyhmästä. Saatu palaute oli rakentavaa ja kehittävä. Yleisesti ottaen strategiasisältöä pidettiin hyvänä. Palautteessa nostettiin lisäksi esille tarve kokonaisuuden yksinkertaistamiselle ja kiteyttämiseksi sekä valintojen 3 ja 4 selkeyttämiseksi. Esimerkiksi toivottiin nuorten aikuisten kohderyhmän selkeyttämistä, monikulttuurisuuden sijaan kulttuurisesta moninaisuudesta puhumista sekä hengellisyyden ja tavoitellun yhteiskunnallisen vuoropuhelun tarkempaa määrittelyä. Lisäksi toivottiin tietoa tarkemmista toimenpiteistä.

Käyty keskustelu ja palaute on otettu huomioon Kirkko Helsingissä -strategian esitetyssä muotoilussa alla.

Näkemyksemme maailmasta ja kirkon missiosta Helsingissä

Kirkko Helsingissä -strategia sijoittuu väkimäärältään kasvavaan kaupunkiympäristöön, jossa arvojen ja maailmankatsomusten moninaisuus on arkipäivää. Ihmisten hengellisyys ja kuuluminen uskonnollisiin yhteisöihin on murroksessa. Ilmastonmuutos, kriisit ja konfliktit Suomessa ja maailmalla haastavat ihmisten käsityksiä tulevaisuudesta samalla kun kirkolta odotetaan yksiselitteisen vastuullista ja läpinäkyvää toimintaa. Nopeasti muuttuvassa maailmassa tarvitaan sovinnon rakentamista sekä vuoropuhelua etiikasta ja arvoista.

Kirkon perustehtävä eli missio voidaan sanoittaa eri aikoina ja eri paikoissa eri sanoin. Liitymme Suomen evankelis-luterilaisen kirkon Ovet auki -strategiaan: kirkon tehtävänä on kutsua ihmisiä Jumalan yhteyteen sekä rohkaista välittämään lähimmäisistä ja luomakunnasta. Määritelmä tähdentää, että pelastavan evankeliumin julistus, osallisuus, yhteisvastuu, heikoimpien puolesta puhuminen, sielunhoito, tasa-arvosta ja ihmisarvosta huolehtiminen sekä luomakunnan eheyden vaaliminen kuuluvat yhteen.

Kirkko Helsingissä -strategian visio

Kirkko Helsingissä -strategian visio vuonna 2030 on olla kasvava helsinkiläinen kristillinen yhteisö olla, tulla ja toimia.

Mitä se tarkoittaa?

Kirkko Helsingissä on kasvava ja avoin kristillinen yhteisö. Se on merkityksellinen koko kaupungille ja sen asukkaille. Toimimme verkostoissa ja luomme toivoa. Nuoret aikuiset ja eri kielitaustaiset tuntevat yhteisömme omakseen. Olemme entistä vaikuttavampia ja siten kasvattaneet jäsenyyttä ja jäsenmäärää.

Evankeliumi kutsuu meitä Jeesuksen seuraajina puolustamaan heikoimmassa asemassa olevia, rakentamaan sovintoa sekä luomaan turvallisia yhteisöjä Jumalan kohtaamiseen ja hyvän tekemiseen.

Edistämme tinkimättä tasa-arvoa, yhdenvertaisuutta ja oikeudenmukaisuutta. Osallistumme rakentavan rohkeasti yhteiskunnalliseen vuoropuheluun.

Päätöksemme ja valintamme varmistavat tuleville sukupolville hyvän elämän. Toimintamme on ekologisesti, sosiaalisesti, taloudellisesti ja hallinnollisesti kestävä.

Strategian valinta 1: Toimimme monikielisenä hengellisenä yhteisönä

Motivaatio eli miksi valinta on meille tärkeä

Kirkko Helsingissä toimii osana kulttuurisesti moninaista ympäristöä. Haluamme tavoittaa entistä paremmin kaupungin monikielisen väestön. Rakennamme kaikkia kutsuvia kristillisiä yhteisöjä, jotka vastaavat erilaisiin hengellisiin tarpeisiin. Haluamme tukea kotoutumista ja yhteiskuntarauhaa.

Tavoitteet eli millaista muutosta tavoittelemme

- Rakennamme monikielisiä, rohkeita ja syrjimättömiä hengellisiä yhteisöjä, joissa jokainen kokee itsensä tervetulleeksi, osalliseksi ja arvostetuksi
- Lisäämme evankelis-luterilaisen kirkon kiinnostavuutta ja merkityksellisyyttä muuta kuin suomea tai ruotsia puhuvien helsinkiläisten keskuudessa
- Edistämme kristinuskon harjoittamista moniäänisesti, jotta jokainen helsinkiläinen voi rakentaa ja vaalia omaa suhdettaan Jumalaan

- Toimimme aloitteellisena vaikuttajana myönteisen uskonnonvapauden toteutumisen puolesta ja pidämme huolta, ettei uskontoa käytetä oikeuttamaan vihapuhetta tai syrjintää

Mittarit eli miten tunnistamme onnistumisemme

- Muun kuin suomen- ja ruotsinkielisen toiminnan kävijämäärä
- Muuta kuin suomea tai ruotsia äidinkielenään puhuvien jäsenmäärä ja jäsenyyden muutostapahtumat
- Jäsentytyväisyys
- Kotoutumista ja yhteiskuntarauhaa edistävän toiminnan vaikuttavuus

HUOM. Mittarit on kuvattu koko kaupungin tasolla ja niitä tarkennetaan toteutusvaiheessa. Strategia tehdään todeksi toimenpiteillä yhteisissä palveluissa ja seurakunnissa. Jokaiseen toimenpiteeseen liitetään niiden tuloksia mittaavat mittarit. Vaikuttavuus syntyy pitkäaikaisesta tuloksellisesta toiminnasta.

Strategian valinta 2: Olemme merkityksellinen nuorille aikuisille

Motivaatio eli miksi valinta on meille tärkeä

15–29-vuotiaat nuoret ja nuoret aikuiset muodostavat Helsingin seurakuntien suurimman jäsenryhmän, jonka moninaiisiin tarpeisiin emme ole kiinnittäneet riittävästi huomiota. Yhdessä nuorten aikuisten kanssa syvennämme ymmärrystä heidän hengellisyydestään ja tarpeistaan. Haluamme tunnistaa tapoja parantaa heidän elämänlaatuaan ja olla vahvemmin läsnä heidän elämässään.

Tavoitteet eli millaista muutosta tavoittelemme

- Vahvistamme kykyämme ymmärtää nuorten ja nuorten aikuisten uskonnollisuuden, arvojen ja ajattelun muutoksia ja vastata niihin erilaisin kokeiluina
- Lisäämme evankelis-luterilaisen kirkon kiinnostavuutta ja merkityksellisyyttä nuorten ja nuorten aikuisten keskuudessa
- Nostamme edelleen rippikoulun käymisen mielekkyyttä ja parannamme nuorille ja nuorille aikuisille suunnatun toiminnan vetovoimaa sitouttaaksemme heidät kirkkoon
- Olemme mukana ehkäisemässä nuorten syrjäytymistä ja tuemme heidän osallisuuttaan ja vaikuttamismahdollisuuksiaan

Mittarit eli miten tunnistamme onnistumisemme

- Nuorille ja nuorille aikuisille suunnatun toiminnan kävijämäärä
- 15–29-vuotiaiden jäsenprosentti ja sen muutos ikäluokittain
- Jäsentytyväisyys
- Nuoriin ja nuoriin aikuisiin kohdistuvan auttamistyön vaikuttavuus

HUOM. Mittarit on kuvattu koko kaupungin tasolla ja niitä tarkennetaan toteutusvaiheessa. Strategia tehdään todeksi toimenpiteillä yhteisissä palveluissa ja seurakunnissa. Jokaiseen toimenpiteeseen liitetään niiden tuloksia mittaavat mittarit. Vaikuttavuus syntyy pitkäaikaisesta tuloksellisesta toiminnasta.

Strategian valinta 3: Vahvistamme hyvän tekemisen verkostoja

Motivaatio eli miksi valinta on meille tärkeä

Kykymme tehdä hyvää kasvaa, kun toimimme aktiivisesti, tavoitteellisesti ja joustavasti erilaisissa verkostoissa hengellisten ja muiden toimijoiden kanssa. Voimme luopua siitä, mitä muut toimijat tekevät paremmin. Haluamme, että yhä

useammalla helsinkiläisellä on mahdollisuus auttaa nykyisissä ja uusissa verkostoissa.

Tavoitteet eli millaista muutosta tavoittelemme

- Olemme kaupungin vaikuttavin hyvän tekemisen verkostojen mahdollistaja
- Määrittelemme kumppanuusstrategian ja syvennämme valittuja kumppanuuksia strategisiksi kehittämällä yhteistä suunnittelua ja ennakointia
- Toimimme aloitteellisena vaikuttajana laajoissa yhteiskunnallisissa kysymyksissä, kuten eriarvoisuuden ehkäisemisen, rauhan, sovinnon ja uskontodialogin puolesta
- Aloitamme uutta vain yhdessä yhteistyökumppaneiden ja osallisten kanssa

Mittarit eli miten tunnistamme onnistumisemme

- Yhteistyökumppaneiden kanssa järjestetyn toiminnan määrä
- Yhteistyökumppaninytyväisyys eli yhteistyökumppanien kokemus kirkosta yhteistyökumppanina
- Verkostojen kautta tapahtuvan auttamistyön vaikuttavuus

HUOM. Mittarit on kuvattu koko kaupungin tasolla ja niitä tarkennetaan toteutusvaiheessa. Kumppanuusstrategialle nimetään omat mittarit. Strategia tehdään todeksi toimenpiteillä yhteisissä palveluissa ja seurakunnissa. Jokaiseen toimenpiteeseen liitetään niiden tuloksia mittaavat mittarit. Vaikuttavuus syntyy pitkäaikaisesta tuloksellisesta toiminnasta.

Strategian valinta 4: Rakennamme toivon teoilla parempaa huomista

Motivaatio eli miksi valinta on meille tärkeä

Ilmastonmuutos, kriisit ja sodat aiheuttavat ihmisissä huolta epävarmasta tulevaisuudesta. Luomme kristillistä tulevaisuudentoivoa, jotta ihmiset voivat olla sovinnossa itsensä, toistensa, ympäröivän luomakunnan ja Jumalan kanssa. Toivon teot läpileikkaavat kaikkea toimintaamme. Jokainen kohtaa-minen lisää toivoa ihmisten elämässä esimerkiksi jumalanpalveluksissa, vapaaehtoistoiminnassa ja arjen ympäristöteoissa. Kutsumme kaikkia rakentamaan toivon teoilla kokemusta paremmasta maailmasta.

Tavoitteet eli millaista muutosta tavoittelemme

- Teemme toivoa näkyväksi sanoilla ja teoilla
- Annamme äänen yhteiskunnan heikoimmassa asemassa oleville ja tuemme heitä kasvattamaan omaa osallisuuden kokemustaan
- Vahvistamme helsinkiläisten kokemusta oikeudenmukaisuuden, yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon toteutumisesta kirkossa käytännön toimin
- Toimimme ilmastonmuutoksen torjumiseksi ja luonnon monimuotoisuuden edistämiseksi

Mittarit eli miten tunnistamme onnistumisemme

- Kohdattujen henkilöiden lukumäärä
- Kohtaamisten laatu
- Helsinkiläisten kokemus luottamuksesta tulevaisuuteen

HUOM. Mittarit on kuvattu koko kaupungin tasolla ja niitä tarkennetaan toteutusvaiheessa. Strategia tehdään todeksi toimenpiteillä yhteisissä palveluissa ja seurakunnissa. Jokaiseen toimenpiteeseen liitetään niiden tuloksia mittaavat mittarit. Vaikuttavuus syntyy pitkäaikaisesta tuloksellisesta toiminnasta.

Suunnitelma strategian toimeenpano- ja seurantamallista

Kirkko Helsingissä -strategian toimeenpano tapahtuu osana normaalia toiminta- ja taloussuunnittelua. On tärkeä päivittää toiminta- ja taloussuunnittelun ohjeisto sekä lomakkeisto uuden strategian pohjalta. Kiinnitetään erityistä huomiota siihen, että toiminta- ja taloussuunnittelun ja niitä vastaavien toimintakertomusten sanamuodot mahdollistavat raportoinnin strategian edistymisestä.

Vuoden 2024 osalta uutta strategiaa toteutetaan tarkastelemalla kuluvan vuoden toiminta- ja taloussuunnitelmia ja tunnistamalla niistä keskeisiä edistettäviä osa-alueita. Yhteisten palveluiden osalta kuluvan vuoden toiminta- ja taloussuunnitelmia päivitetään tarpeen mukaan alkuvuoden aikana.

Toiminta- ja taloussuunnitteluun linkittyvät taloussuunnittelun ohjaavat periaatteet, joista päätetään yhteisessä kirkkovaltuustossa tammikuussa 2024. Kevätkauden aikana valmistellaan strategisia tavoitteita tukevat resurssiraamit.

Muita ohjaavia periaatteita päätetään kiinteistöjen ja toimitilojen, henkilöstösuunnittelun sekä yhteisten palveluiden ja seurakuntien työnjaon osalta näihin linkittyvien projektien pohjalta vuoden 2024 aikana.

Kirkko Helsingissä -strategian toimeenpano- ja seurantamallia käsitellään kevätkauden 2024 aikana operatiivisissa kokouksissa, esimerkiksi kirkkoherrainkokouksessa, seurakuntayhtymän johtajistossa, johtoryhmässä ja päällikkökokouksessa.

On tarkoitus, että työntekijät tuntevat Kirkko Helsingissä -strategian sisällön. Ensimmäinen askel otetaan työyhteisöpäivässä tiistaina 30.1.2024, kun kaikki työntekijät on kutsuttu yhteiseen Kirkko Helsingissä -työyhteisöpäivään Mikael Agricolan kirkkoon.

Seuranta Kirkko Helsingissä 2030 -strategian mittareista ylläpidetään työntekijöiden osalta intranet Sinfon Tilannehuone-osiossa sekä luottamushenkilöiden osalta luottamushenkilöiden Teamsissa.

Jotta strateginen suunta näkyy mahdollisimman vahvasti tulevaisuuden työssä, strategiset suuntaviivat on tärkeä ottaa huomioon erilaisissa valmisteluissa, aineistoissa ja keskusteluissa lähtien kehitys- ja suorituslisäkeskusteluista.

Suunnitelma strategian viestinnällisestä suunnittelusta sisältöjen hyväksymisen jälkeen

Strategian visuaalinen ja viestinnällinen suunnittelu etenee heti sen sisältöjen hyväksymisen jälkeen. Yhteistyössä viestintäpalveluiden kanssa etsitään tarpeen mukaan yhteistyökumppani, jonka kanssa strategialle suunnitellaan visuaalinen ilme ja sen sisällöt kiteytetään viestinnällisesti toimiviin muotoihin. Strategiasisällöt toteutetaan vastaavin tavoin vähintään suomeksi ja ruotsiksi, monikielisyyteen kiinnitetään myös erityistä huomiota.

Valmisteluvastuussa

Valmistelu strategian sisältöihin on tapahtunut Tulevaisuusryhmän koordinoimana ja yhteisen kirkkoneuvoston ohjauksessa. Myös seurakuntayhtymän johtajisto ja puheenjohtajisto ovat osallistuneet valmisteluun. Koordinointivastuu valmistelusta on Tulevaisuusryhmällä:

Tulevaisuusryhmä puheenjohtajanaan yhtymänjohtaja Juha Rintamäki, jäseninä Wiking Vuori (yhteisen kirkkovaltuuston puheenjohtaja), Riitta Asikanius (yhteisen kirkkoneuvoston varapuheenjohtaja), Daniel Björk (kirkkoherrainkokouksen puheenjohtaja kevätkauden 2023), Elina Perttilä (kirkkoherrainkokouksen

puheenjohtaja syyskaudesta 2023 lähtien), Stefan Forsén (yhteisen seurakuntatyön johtaja) sekä sihteerinään Eeva Salonen (kehittämistyön johtava asiantuntija)

Tulevaisuusryhmän työtä on mahdollistanut strategian työnyrkki kokoonkutsujanaan Eeva Salonen ja jäseninään suurten strategisten projektien projektipäälliköt Katja Lehtola (Työnjako 2026), Riikka Myllys (määrärahajako ja sisäiset vuokrat) ja Anette Tolvanen (ydin- ja tukiprosessien kehittäminen; kevätkausi 2023), strategiakonsultti Lasse Mäki (syyskausi 2023) sekä yhtymänjohtajan erityisavustaja Simo Lemmetyinen.

Lapsivaikutusten arviointi

Kirkko Helsingissä -strategialla on myönteisiä lapsivaikutuksia. Tarkoitus on vahvistaa erityisesti nuorten aikuisten ja eri kieliryhmien keskuudessa kristillisyyttä. Tällä voidaan arvioida olevan vaikutuksia myös lapsiperheiden kirkkosuhteeseen. Strategiassa tavoitellaan myös erilaisia toivon ja tulevaisuuden tekoja lasten ja lasten ympärillä olevien aikuisten keskuudessa. Tämän ennakoidaan vahvistavan lasten hyvinvointia.

Lisätiedot

Seurakuntayhtymän johtaja Juha Rintamäki, juha.rintamaki@evl.fi